

International Amber Association

BURSZTYNISKO

Bilingual Newsletter of The International Amber Association

no. 32/2010 Marzec (March)

ISSN 1644-0927

Międzynarodowe Stowarzyszenie Bursztynników
Poland, 80-382 Gdańsk, ul. Beniowskiego 5, B6, 116A
tel/fax +48 58 554 92 23 info@amber.org.pl
amber.org.pl

BURSZTYN KAMIENIEM NIE JEST AMBER IS NOT A STONE

RYSZARD SZADZIEWSKI

Katedra Zoologii Bezkręgowców, Uniwersytet Gdański, Al. Piłsudskiego 46, 81-378 Gdynia

W bogatym słownictwie polskim określenie kamień dotyczy mniejszego lub większego fragmentu skały i jest materiałem nieorganicznym, minerałem. Potocznie mówimy o kamieniu polnym, ogrodowym, elewacyjnym, młyńskim, kotłowym, nerkowym, nazobnym, szlachetnym, syntetycznym, ozdobnym, itd. Wszystkie mineralne. Nazwa kamień określa się też w grach planszowych pionki, co ma związek z dawnymi czasami, gdy figury były wykonane z kamienia. Kamień naturalny budowli zwany w gielnym też ma w obecnych czasach charakter symboliczny. Mamy też legendarny kamień filozoficzny (lapis philosophorum) poszukiwany od wieków przez alchemików, zamieniający metale nieszlachetne w szlachetne.

Od pewnego czasu w literaturze bursztynowej i w internecie zaczęły pojawiać się sugestie, że bursztyń należałoby traktować jako kamień jubilerski. Bursztyń jak dobrze wiemy jest materiałem organicznym, więc kopalnia pochodzenia roślinnego i kamieniem nie jest. Owszem można mówić, że jest twardy jak kamień. Próba wprowadzenie do polskiego nazewnictwa mineralnych kamieni szlachetnych (kolorowych) umownych nabytkami bursztynowych jest zupełnie niepotrzebna. Zamiast do grupy kamieni jubilerskich można by włączyć „kamienie bursztynowe” do grupy kamieni filozoficznych, gdy natura tych ostatnich do tej pory nie została poznana. Oczywiście papier jest cierpliwy i nie protestuje, gdy pojawiają się nowotwory żyłkowe. Bursztyń jest cennym i pięknym materiałem jubilerskim, więc kopalnia, ozdobna, więc kopalnia, szlachetna, więc kopalnia i nie potrzebuje fałszywej nobilitacji poprzez nieuzasadnione nazywanie go kamieniem jubilerskim.

In the rich vocabulary of the Polish language the term stone denotes a smaller or larger piece of rock and refers to inorganic material, a mineral. We commonly speak of field, garden, façade, mill, kidney, precious, synthetic, decorative stones etc. All are minerals. The name stone is also used for board game pieces, which comes from old times, when the figures were made of stone. Nowadays, the cornerstone of a building is symbolic in character. We also have the legendary philosopher's stone (lapis philosophorum) sought for centuries by alchemists to turn the base metals to precious metals.

For some time suggestions to treat amber as a gemstone have been appearing in papers on amber and on the Internet. It is well known that amber is an organic material, a fossil resin of botanical origin and is not a stone. Yes, you can say that it is hard as stone. The attempt to introduce conventionally so-called amber gemstones into the Polish (coloured) mineral terminology is completely unnecessary. Instead of putting “amber stones” into the gemstone group one could put them into the philosopher's stone group, as the nature of the latter is yet to be discovered. Of course, paper is patient and does not protest when language tumours appear. Amber is a precious and beautiful jewellery material, a fossil resin, a decorative fossil resin, a noble fossil resin and does not need to be falsely elevated by being unwarrantedly called a gemstone.

CZY SO NICA SCIADOPITYS BYŁA ROŚLINĄ MACIERZYSTĄ WYCIĄGIEM BURSZTYNU BAŁTYCKIEGO?

WAS UMBRELLA PINE *SCIADOPITYS* THE PARENT PLANT OF BALTIC AMBER RESIN?

JACEK SZWEDO

Muzeum i Instytut Zoologii, Polska Akademia Nauk, Wilcza 64, 00-679 Warszawa; e-mail: szwedo@miiz.waw.pl

Bursztyń bałtycki jest przedmiotem zainteresowania od tysiącleci. Pochodzenie jednak tej żywicy wciąż osnute jest mgłą tajemnicy. Różne drzewa były proponowane jako rośliny macierzyste, produkujące żywicę, która przekształcała się w bursztyń. Pliniusz Starszy (PLINIUS SECUNDUS, Liber 37) wiązał pochodzenie bursztynu z sosnami, cedrami i topolami. HACZEWSKI (1838) nazwał rośliną macierzystą bursztynu bałtyckiego *Abies bituminosa*. Formalnie, naukowe nazwę drzewo to otrzymało w publikacji wrocławskiego botanika Heinricha Roberta Göpperta, który nazwał opisał je pod nazwą *Pinites*

Baltic amber is of interest for millennia. However, the origin of the resin is still enveloped in a veil of mystery. Various trees were proposed as parent plants, producing resin transformed into amber. PLINIUS SECUNDUS (Liber 37) related the origin of amber with pines, cedars and poplars. HACZEWSKI (1838) called the amber parent plant *Abies bituminosa*. The formal, scientific name, the amber producing tree was offered in the paper by Heinrich Robert GÖPPERT (1836), botanist from Wrocław (Breslau at this time). He described the tree under the name *Pinites succinifer*, later emended to *Pinus succinifera* (Göppert,